

**Розвідувальна підготовка
(курс індивідуальної
підготовки, вивчення дій у
складі підрозділу). За
програмою базової
загальновійськової
підготовки (для підготовки
мобілізаційних ресурсів,
версія 5, термін навчання 1,5
місяці)**

Курс містить необхідний довідковий матеріал з розвідувальної підготовки дій у складі підрозділу за програмою базової загальновійськової підготовки (для підготовки мобілізаційних ресурсів, версія 5, термін навчання 1,5 місяці).

Зокрема в курсі висвітлено необхідні знання щодо тактики дій противника в різних умовах бойових дій. Розкрито організаційно-штатну структуру ворожого військового формування; структура мотострілецького батальйону; мотострілецької роти; штурмового загону; штурмової роти; штурмової роти "В" та роти "Шторм Z". Також наведено тактику дій противника в різних умовах бойових дій; в лісовій місцевості, лісосмузі; на відкритій та у степовій місцевості, в урбанізованій місцевості й особливості тактики дій штурмових підрозділів противника.

В кінці наведено завдання, умови та порядок їх виконання, оціночні листи.

**ДЛЯ ПІДГОТОВКИ
МОБІЛІЗАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ,
ВЕРСІЯ 5**

**ТЕРМІН НАВЧАННЯ
1,5 МІСЯЦІ
ЗІ ЗМІНАМИ ТА ДОПОВНЕННЯМИ**

РОЗВІДУВАЛЬНА ПІДГОТОВКА

**КУРС ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ,
ВИВЧЕННЯ ДІЙ В СКЛАДІ ПІДРОЗДІЛУ**

**ЗА ПРОГРАМОЮ
БАЗОВОЇ
ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВОЇ
ПІДГОТОВКИ**

Видавництво
«Центр учбової літератури»
Київ — 2025

Розвідувальна підготовка (курс індивідуальної підготовки, вивчення дій у складі підрозділу). За програмою базової загальновійськової підготовки (для підготовки мобілізаційних ресурсів, версія 5, термін навчання 1,5 місяці). — Київ: «Центр учбової літератури», 2025. — 72 с.

ISBN 978-611-01-3576-4

Курс містить необхідний довідковий матеріал з розвідувальної підготовки дій у складі підрозділу за програмою базової загальновійськової підготовки (для підготовки мобілізаційних ресурсів, версія 5, термін навчання 1,5 місяці).

Зокрема в курсі висвітлено необхідні знання щодо тактики дій противника в різних умовах бойових дій. Розкрито організаційно-штатну структуру ворожого військового формування; структура мотострілецького батальйону; мотострілецької роти; штурмового загону; штурмової роти; штурмової роти "В" та роти "Шторм Z". Також наведено тактику дій противника в різних умовах бойових дій; в лісовій місцевості, лісосузі; на відкритій та у степовій місцевості, в урбанізованій місцевості й особливості тактики дій штурмових підрозділів противника.

В кінці наведено завдання, умови та порядок їх виконання, оціночні листи.

ISBN 978-611-01-3576-4

1. КУРС ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

1.1. Довідковий матеріал до завдання 000Г(Б).08Л.01 (Тема № 1 “Тактика ведення бойових дій противника на місцевості”)

“Розумний багато чого може вивчити від ворога”

(Аристофан)

Заняття 1. Ознайомлення з тактикою дій противника в різних умовах бойових дій.

Умови:

теоретично;
у класі.

Наративи до заняття:

“Перемога любить підготовку”.

“Той, хто знає ворога й себе, ніколи не програє війни”.

Методичні рекомендації:

Викладач (керівник, інструктор) ознайомлює військовослужбовців з типовими організаційно-штатними структурами підрозділів противника, основними тактиками ведення бойових дій в різних умовах місцевості та особливостями формування та тактики штурмових підрозділів противника.

Після викладення навчального матеріалу викладач (керівник заняття) проводить оцінювання засвоєння матеріалу, де визначає рівень та якість засвоєння навчального матеріалу шляхом перевірки рівня теоретичних знань у формі усного опитування за визначеними питаннями.

1.1.1. Організаційно-штатна структура

Організаційно-штатна структура (ОШС) – це організаційна, як правило, графічно-текстова модель військового формування, що визначає склад і чисельність особового складу, дозволеного до утримання у військовій частині. Знаючи організаційно-штатну структури підрозділів противника можливо коректно оцінювати його здатність до проведення тих чи інших військових операцій, визначити рівень загрози на окремих напрямках, його наступальний та оборонний потенціал та визначити основні зразки озброєння і військової техніки (ОіВТ), що знаходиться на озброєнні розглядаємого підрозділу.

1.1.2. Структура мотострілецького батальйону

Мотострілецький батальйон у військах РФ - це найпоширеніша тактична одиниця сухопутних військ, що входить до складу російських мотострілецьких й танкових полків та бригад. Необхідно враховувати, що в різних мотострілецьких батальйонах можуть бути різні основні бойові машини.

Найбільш поширеною у складі мотострілецьких батальйонів РФ залишається БМП-2 (рисунок 1.1.1.). З 2020 року РФ почала модернізацію цих машин шляхом встановлення бойового модуля “Бережок”, який отримав тепловізійний та панорамний приціли, а замість застарілого ПТРК “Конкурс” встановлюється новий ПТРК “Корнет”.

Рисунок 1.1.1 – БМП-2

Частина мотострілецьких батальйонів РФ використовують колісні БТР-82А/АМ (рисунок 1.1.2.), які озброєні лише 30-мм автоматичною гарматою та кулеметом ПКМ, без встановлення ПТРК. У деяких мотострілецьких батальйонах, зокрема так званих “арктичних”, у якості основної бойової машини підрозділу використовуються легкоброньовані тягачі МТ-ЛБ.

Рисунок 1.1.2 – БТР-82А

Найменш чисельною у військах РФ є гусенична БМП-3, що озброєна 100-мм та 30-мм гарматами, а також поступово отримує оновлений бойовий модуль “Бахча-У” з тепловізійним та панорамним прицілами. Зазвичай ці машини направляються у Західний та Південний військові округи РФ.

Загалом штатна чисельність особового складу мотострілецьких батальйонів РФ - це 480-510 осіб (рисунок 1.1.3). На озброєнні знаходиться 34-40 БМП або 40 БТРів.

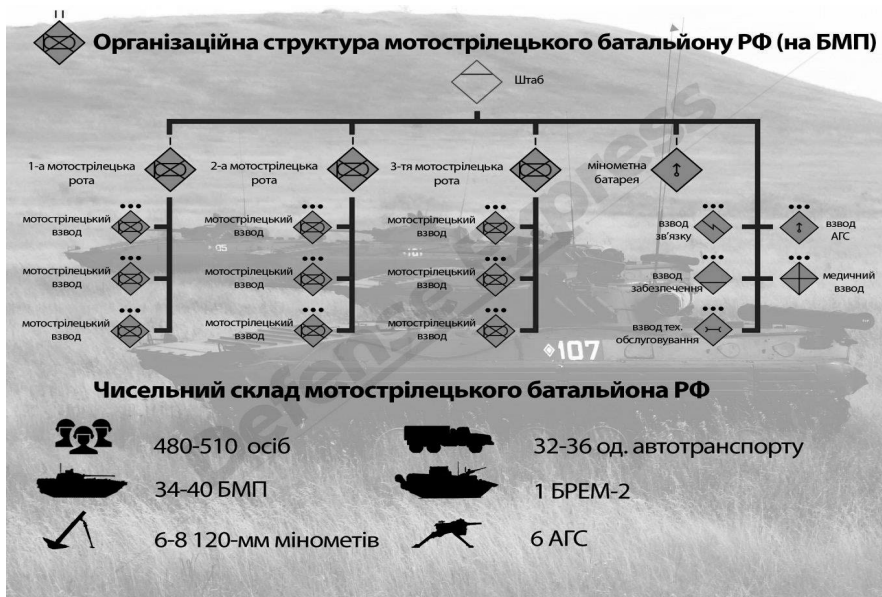

Рисунок 1.1.3 – ОШС мотострілецького батальйону ЗС РФ (на БМП)

Структура мотострілецького батальйону включає:

а) три мотострілецькі роти по 10-11 бойових машин (БМП або БТР) по 95-101 осіб у кожній. У кожній роті 3 взводи по 3 бойових машини, а також 1-2 бойові машини командири роти;

б) мінометна батарея (6-8 мінометів, 7-11 автомобілів);

в) гранатометний взвод (3 бойових машини, 6 АГС);

г) взвод зв'язку (бойова машина командира батальйону та 2 КШМ);

д) взвод технічного обслуговування (МТО-БТ, МТО-АМ, БРЕМ-2);

е) взвод забезпечення (11 автомобілів, 3 АТМЗ-4/5, 3 польових кухні ПАК-200);

ж) медичний взвод (4 УАЗ-452).

Варто зазначити, що мотострілецький батальйон на БТР додатково має протитанковий взвод з трьох бойових машин та 9 ПТРК типу “Метис” або “Корнет”.

1.1.3. Структура мотострілецької роти

До складу мотострілецької роти входить управління роти та три мотострілецькі взводи (рисунк 1.1.4). В свою чергу взвод складається з управління взводу та трьох мотострілецьких відділень. Загальна чисельність досягає 95-101 військовослужбовця та 10-11 бойових машин.

* - у 2 та 3 мотострілецьких відділеннях:

командир відділення – командир бойової машини; механік-водій

	управління мср	мотострілецьке відділення	мсв	Всього
Особового складу	10	9	28	94
БМП (БМП-1/2/3)	1	1	3	10
5,45-мм автомат АК-74 (АК-74У)	10	8	25	85
7,62-мм кулемет ПК (ПКП)	-	1	3	9
РПГ-7 (РПГ-18)	-	1 (5)	3 (15)	9 (45)
9-мм пістолет ПМ (ПММ)	4	-	1	7
Станція СБР-5М	1	-	-	1
Радіостанцій	2	3	10	32

Рисунок 1.1.4 – ОШС мотострілецької роти ЗС РФ (на БМП)

1.1.4. Структура штурмового загону

Штурмовий загін (ШЗ) складається із посиленого мотострілецького (парашутно-десантного, десантно-штурмового) батальйона. Завдання штурмового загону – захоплення важливих об'єктів, опорного пункту (позицій) або ділянки місцевості, блокування і знищення великих споруд, іноді одного-двох кварталів у населеному пункті. По виконанню завдання, для подальшого утримання лінії оборони, заводяться лінійні мотострілецькі підрозділи. В той час як військовослужбовці штурмового загону відводяться в тил для відновлення й підготовки до наступних завдань (рисунк 1.1.5).

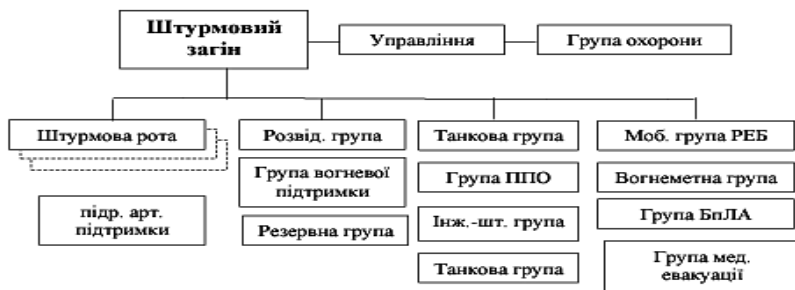

Рисунок 1.1.5 – ОШС штурмового загону ЗС РФ

Виходячи із специфіки своїх завдань, штурмовий загін має наступну організаційно-штатну структуру:

- а) управління;
- б) дві-три штурмові роти (по 12-13 бойових машин БМП або БТР);
- в) розвідувальна група;
- г) танкова група (3 танки);
- д) мобільна група РЕБ;
- е) вогнеметна група (12 установок РПО “Шмель”);
- ж) група БпЛА;
- з) група ППО (2 установки ЗУ-23-2, 3 ПЗРК “Ігла”);
- и) підрозділи артилерійської підтримки (6 САУ 2С9 “Нона”, 6 гармат “Д-30”);
- к) група вогневої підтримки (2 АГС, 2 КК “Корд”, 2 ПТРК “Корнет”);
- л) інженерно-штурмова група;
- м) резервна група;
- н) група медичної евакуації (2 “УАЗ-452”);
- о) група евакуації ОВТ (1 “БРЭМ-Л”).

1.1.5. Структура штурмової роти

Завдання штурмової роти – оволодіння об’єктом атаки (квартал, будівля) або його частиною, ділянкою місцевості (території), опорним пунктом (рисунок 1.1.6).

Рисунок 1.1.6 – ОШС штурмової роти ЗС РФ

Штурмова рота складається з наступних підрозділів:

- а)** управління роти;
- б)** розрахунок БпЛА;
- в)** чотири штурмових взводи;
- г)** взводу артилерійської підтримки; (2 82-мм міномет, 1 Д-30);
- д)** взводу вогневої підтримки (2 АГС, 2 КК “Корд”, 2 ПТРК “Корнет”);
- е)** бронегрупа роти (4 бойові машини БМП або БТР, 1 танк Т-72);
- и)** резервного відділення;
- к)** відділення евакуації.

1.1.6. Структура штурмової роти “В”

Особливість штурмової роти “В” полягає у її підпорядкуванні командуванню штурмового загону (ШЗ) й відсутністю бойової броньованої техніки. Задача штурмової роти “В” – проведення стрімких штурмових дій силами малих піхотних груп.

Штурмова рота “В” складається з наступних підрозділів (рисунок 1.1.7):

- а)** управління роти;
- б)** п’ять штурмових груп (п’ять відділення захоплення, п’ять відділень вогневої підтримки).

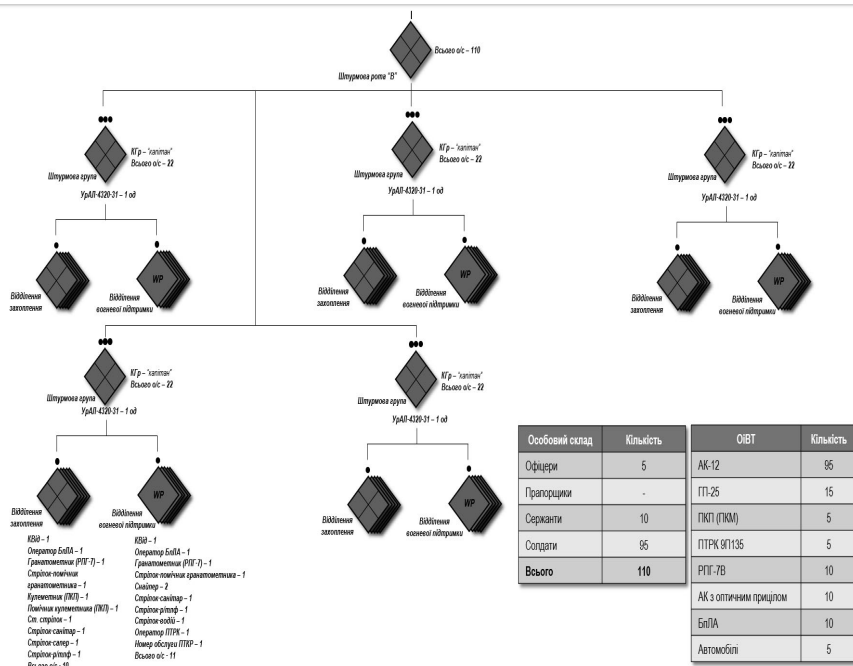

Рисунок 1.1.7 – ОШС штурмової роти “В” ЗС РФ

Основним елементом бойового порядку є штурмовий взвод, який в залежності від визначеного завдання може мати наступний бойовий порядок: головний дозор, бокова охорона, управління, взвод вогневої підтримки і придані вогневі засоби. Штурмовий взвод може складатись із 12-15 чоловік розподілених на бойові трійки (малі тактичні групи), склад і озброєння яких міняється залежно від конкретного завдання. Для нарощування зусиль або поповнення втрат може посилюватись зі складу резервного відділення: кулеметником, стрільцем-помічником кулеметника, стрільцем. Основне озброєння штурмового взводу – стрілецька зброя і гранатомети.

1.1.7. Структура роти “Шторм Z”

Командування російських військ, взявши до уваги успішну тактику “вагнерівських” штурмових загонів (ШЗ), зуміло наростити наступальний потенціал своїх бригад і полків. Починаючи з осені 2022 року ЗС РФ стали застосовувати “армійські” штурмові роти під назвою “Шторм Z”. Принцип формування таких рот — рекрутування засуджених з виправних закладів, так званих “спеціальним контингентом”. Це дозволило отримати додатковий людський ресурс, який готовий виконувати будь-які за складністю завдання на полі бою, і рівень втрат серед них не має жодного суттєвого значення. Водночас поєднання кадрових чи мобілізованих військовослужбовців із зазначеним “контингентом” суворо заборонене.

Чисельність роти “Шторм-Z” в середньому нараховує до сотні осіб. Важливим є те, що склад кожної такої штурмової роти має гнучку структуру, яка може змінюватись залежно від поставлених завдань, умов обстановки, характеру місцевості та інших чинників. Основне озброєння штурмової роти – стрілецька зброя та гранатомети (рисунок 1.1.8).

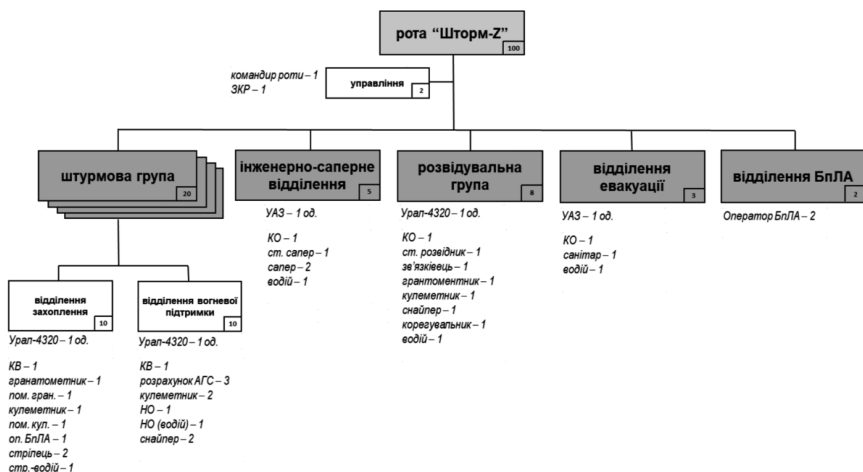

Рисунок 1.1.8 – ОШС роти “Шторм Z” ЗС РФ

Рота “Шторм-Z” укомплектовується виключно добровольцями з числа “спеціального контингенту” та спеціально підготовленим командним складом, організаційно її структура становить:

- а) управління;
- б) 4 штурмові групи;
- в) відділення БПЛА;
- г) інженерно-саперне відділення;
- д) розвідувальна група;
- е) відділення евакуації.

1.1.8. Тактика дій противника в різних умовах бойових дій

Війна періоду 2024-2025 року остаточно перейшла у фазу війни “малих груп” й навіть війни “мікрогруп”, де оборона вибудовується за рахунок позицій відділень (ПВ), що обороняють по 2-4 військовослужбовця й штурмові дії також проводяться малими групами у 4-6 військовослужбовців на одну штурмову групу.

Зменшення чисельності підрозділів обома сторонами пов'язано як з нестачею особового складу й критичною нестачею військовослужбовців в піхотних підрозділах, так й значною насиченістю сторін артилерійськими системами та РСЗВ. Важливим фактором є велика кількість розвідувальних та ударних дронів й значне поширення дронів-камікадзе, що фактично унеможливує ефективне розгортання значних сил на одному напрямку.

1.1.9. Тактика дій противника в лісовій місцевості, лісосмузі

Штурмовий взвод включає 10-15 чоловік, розділений на відділення захоплення, відділення вогневого прикриття (рисунок 1.1.9). Противник намагається наблизитись скритно якомога ближче до початку контакту. Штурм підтримують кулеметники та автоматичний гранатомет. Інші штурмові групи заповнюють втрати перших груп, намагаються обійти позицію з флангу.

Рисунок 1.1.9 – Схема дій штурмових взводів у лісосмузі

До безпосереднього контакту із підрозділами Силами оборони України штурмова група противника просувається на максимально близьку відстань. Коли відбувається вогневий контакт з нашими передовими позиціями, перша група веде стрілецький бій, в той час як інші групи підтримують наступ важким озброєнням – кулеметами, ручними вогнеметами типу “Рись”, “Шмель” та РПГ. В той час коли перша група веде бій, до неї просувається 2-га група на підкріплення і вже згодом 3-тя група.

Якщо штурмова група не має успіху в просуванні, то противник займає вигідні позиції та окопується. Таким чином наступна штурмова група прибуває на вже готові вогневі позиції.

У випадку невдалої атаки, штурмові групи відходять і ворог намагається знищити позицію щільним вогнем артилерії (рисунок 1.1.10).

Рисунок 1.1.10 – Схема просування штурмових груп противника

1.1.10. Тактика дій противника на відкритій та у степовій місцевості

На відкритих ділянках місцевості противник намагається якомога швидше зблизитися з позиціями Сил Оборони України, провести стрімкі штурмові дії та закріпитися на здобутих позиціях, щоб уникнути втрат від артилерійського обстрілу та ударів дронів-бомберів та дронів-камікадзе.

У випадку використання бронетехніки, противник намагається проїхати бойовою машиною якомога ближче до позицій підрозділів Сил оборони України та висадити десант. Після висадки десанту, бронемашини повертаються в безпечне місце та не приймають безпосередню участь в бою.

Водночас, фіксувалися випадки, коли бойові броньовані машини залишалися на полі бою та супроводжували дій піхотинців, прикриваючи їх вогнем з гармат та кулеметів машини.

Для подолання замінованих ділянок місцевості та прориву до позицій Сил оборони України через мінні поля, противник використовує “укріпленні” танки з протимінними тралами, що суцільно обшиті металом, деревом, шифером та укріплені мішками з землею та піском для захисту від ПТРК та FPV-дронів, так звані “Цар-танки” (рисунок 1.1.11).

Рисунок 1.1.11 – Російський підбитий укріплений “Цар-танк”

З червня 2024 року противник зі складу ЧВК “Редут” та батальйону “Еспаньйола” почав відпрацьовувати на полігонах та використовувати на полі бою тактику мобільних штурмових груп на кросових мотоциклах (рисунок 1.1.12).

Рисунок 1.1.12 – Російські військові готуються до тренування на мотоциклах

Основна ідея використання кросових мотоциклів полягає в стрімкому підході до українських позицій під прикриттям дружнього вогню артилерії та мінометів. І допоки особовий склад позиції, що перебуває під вогневим ураженням, знаходиться в укриттях – штурмові групи мають закріпитися у визначених траншеях та розпочати зачистку позицій в ближньому бою.

1.1.11. Тактика дій противника в урбанізованій місцевості

Дії в населених пунктах відбуваються штурмовими групами по 15-25 осіб, які розділені на окремі підгрупи: “легкі” та “важкі” (рисунки 1.1.12, 1.1.13). Першою просувається “легка” підгрупа, до її складу входить “трійка” стрільців та кулеметник.

До складу “важкої” підгрупи входять стрільці, озброєні одноразовими гранатометами, які обов’язково мають значний запас ручних гранат. Противник оминає перехрестя, відкриті ділянки у місті й намагається обійти позиції Сил оборони з флангу. При штурмі будівель, як правило, Пророблюють проходи накладними зарядами й рідко заходять через двері та вікна.

Рисунок 1.1.13. Схема дій противника при веденні бою в населеному пункті

При контакті з підрозділами Сил оборони України, в умовах забудованої місцевості, “легка” підгрупа противника зав’язує стрілецький бій на дистанції й виявляє вогневі позиції наших сил.

В той час як “важка” група, за виявленими точками, придушує позиції ззовні гранатометами, ручними вогнеметами та закидує ручними гранатами, подавляє позиції колективним озброєнням. Після вогневого подавлення, основною задачею штурмуючих “легких” підгруп - максимально близько наблизитися до будівлі, закидати її ручними гранатами та димами й перейти до безпосередньої зачистки будівлі.

У випадку невдалого штурму, будівля знищується закиданням протитанковими мінами з запалами УЗРГМ або знищується вогнем танків та БМП прямою наводкою. В разі неможливості знищити будівлю важким озброєнням та технікою, противник намагається навести на конкретну будівлю авіаудар з використанням КАБ-ів.

1.1.12. Особливості тактики дій штурмових підрозділів противника

Ключовою особливістю формування та використання штурмових загонів та штурмових рот є їх вузькоспеціалізована направленість – проведення активних наступальних дій та оволодіння визначеними об'єктами, місцевістю (районами).

Основні особливості тактики дій штурмових загонів противника:

а) Професійні військові не задіяні у перших хвилях штурму, вперед йдуть новонабрані “добровольці”, в той час як група “спеціалістів”: командир, оператор БпЛА, екіпажі техніки та колективного озброєння - перебувають на безпечній відстані.

б) Широке використання дронів, через які відбувається весь цикл бойового управління. Командування штурмових загонів приділяє велику увагу застосуванню БпЛА, передусім найдоступніших на ринку, типу “Mavic 3” та “Matrice 30T”. Безпілотники контролюють рух штурмових груп та контролюють обстановку на об'єкті атаки. Штаб штурмового загону намагається мати безперервну інформацію про рух бойових груп та обстановку на нашій позиції, що обрана об'єктом атаки.

в) Керування боєм відбувається “в прямому ефірі”. Тобто оцінку поточної обстановки, необхідність рухатись вперед чи закріплюватися визначає командир штурмового загону, що бачить картинку з розвідувальних БпЛА у штабі. Команда – “Вперед за маршрутом”, команда – “Стій, розосередились, чекаємо”, тощо. Просування чи відступ виконується лише за командою зі штабу. Поранених виносять окремі евакуаційні команди, задача солдатів – проводити штурм.

г) Допустимі будь-які втрати серед особового складу “штурмовиків”. Навіть потрапивши під прицільний вогонь, штурмові групи без команди не відходять. Самостійний відхід дозволяється тільки для поранених. Самовільний відхід без команди або без поранення карається розстрілом.

д) Дуже часто використання камуфляжу, що використовують Сили оборони України, зокрема українського армійського пікселю “ММ-14” та “MultiCam” для введення в оману наших сил й змоги наблизитися якомога ближче до початку вогневого контакту.

е) Можливість концентрації багатьох штурмових груп на одному напрямку;

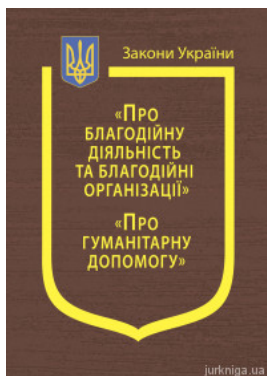
ж) Постійними атаками нових та нових штурмових груп продавляють певний напрям чи визначений об'єкт.

ЗМІСТ

1. КУРС ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ	3
1.1. Довідковий матеріал до завдання 000Г.08Л.01 (Тема № 1 “Тактика ведення бойових дій противника на місцевості”)	3
1.1.1. Організаційно-штатна структура.....	3
1.1.2. Структура мотострілецького батальйону	4
1.1.3. Структура мотострілецької роти	6
1.1.4. Структура штурмового загону.....	6
1.1.5. Структура штурмової роти.....	7
1.1.6. Структура штурмової роти “В”	8
1.1.7. Структура роти “Шторм Z”	9
1.1.8. Тактика дій противника в різних умовах бойових дій	10
1.1.9. Тактика дій противника в лісовій місцевості, лісосмузі	10
1.1.10. Тактика дій противника на відкритій та у степовій місцевості	11
1.1.11. Тактика дій противника в урбанізованій місцевості.	13
1.1.12. Особливості тактики дій штурмових підрозділів противника	14
1.2. Довідковий матеріал до завдання 000Г.08Л.02 (Тема № 2 “Дії військовослужбовця в складі дозорного відділення”)	15
1.2.1. Проведення огляду місцевості вдень і вночі.....	15
1.2.2. Дії у випадку виявлення вибухового пристрою та замінованої ділянки	19
1.2.3. Дії у випадку виявлення зруйнованого мосту, розшуку броду та обходу завалів та інших перешкод на маршруті руху	22
1.2.4. Дії відділення при зустрічі з дрібними групами, переважаючим по силі противником.	28
2. КУРС ВИВЧЕННЯ ДІЙ В СКЛАДІ ПІДРОЗДІЛУ	32
2.1. Довідковий матеріал до завдання 000Г.08Л.03 (Тема № 1 “Ведення спостереження”)	32
2.1.1. Вибір місця для спостережного поста	32
2.1.2. Порядок маскуванню місця для спостереження	33
2.1.3. Складання схеми місцевості на спостережному пості	35

2.1.4. Дій спостерігача на спостережному пості	35
2.2. Довідковий матеріал до завдання 000Г.08Л.04 (Тема № 2 “Засадні дії”)	36
2.2.1. Засідка.....	37
2.2.2. Організація мінно-вибухових загороджень.....	39
2.2.3. Порядок дій підгрупи (групи) спостереження	42
2.2.4. Порядок дій підгрупи (групи) вогневого ураження	43
1. РІВЕНЬ ВІЙСЬКОВОЇ-ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ	45
2. ЗАВДАННЯ	45
3. ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ	47
4. УМОВИ ВИКОНАННЯ	49
5. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ	51
6. ОЦІНОЧНІ ЛИСТИ	55

Книги, які можуть вас зацікавити

Закони України: "Про благодійну діяльність та благодійні організації", "Про гуманітарну допомогу"

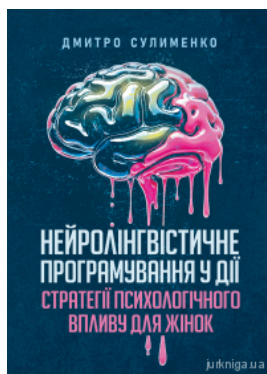
Кримінальний кодекс Республіки Болгарія

Тренування з правил застосування зброї. Тимчасові методичні рекомендації

Вступ до цифрової криміналістики

Нейролінгвістичне програмування у дії: стратегії психологічного впливу для жінок

Алгоритм дій та правовий захист при ДТП

Перейти до галузі права
Військове право

Перейти на сайт →